

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

Р І Ш Е Н Н Я

До протоколу № 30
від 27 травня 2020 року

**Про проект Закону України
“Про внесення змін до деяких законодавчих актів України
щодо кваліфікації, як фактору адаптації та мобільності українця”
(реєстр. № 2481 від 21.11.2019)**

Розглянувши проект Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо кваліфікації як фактору адаптації та мобільності українця” (реєстр. № 2481 від 21.11.2019), поданий народними депутатами України Третьяковою Г.М., Бабаком С.В., Струневичем В.О., Арсенюком О.О., Гривком С.Д., Остапенком А.Д., Комітет зазначає наступне.

Законопроектом пропонується внести зміни до статей 4¹ та 96 Кодексу законів про працю України та статті 6 Закону України “Про оплату праці”, які на законодавчому рівні визначають терміни “вид занять (професія)”, “професійна кваліфікація (повна професійна кваліфікація)”, “часткова професійна кваліфікація”, порядок ведення Класифікатора професій, порядок затвердження професійних стандартів, запровадження оплати праці відповідно до кваліфікації працівника тощо.

Народні депутати України-члени Комітету відзначають актуальність таких законодавчих змін, які спрямовані на розбудову національної системи кваліфікацій в Україні, створення сучасних професійних стандартів та які сприятимуть підготовці висококваліфікованих спеціалістів для ринку праці України.

До Комітету надійшли експертні висновки щодо законопроекту № 2481, у яких також визнається необхідність врегулювання вищезазначених питань у сфері кваліфікацій на законодавчому рівні. Разом з тим, ці висновки містять низку зауважень і пропозицій щодо необхідності удосконалення законопроекту.

Головне науково-експертне управління Верховної Ради України у своєму висновку зазначає, що за результатом розгляду у першому читанні законопроект доцільно повернути на доопрацювання з урахуванням висловлених зауважень та пропозицій. Зокрема, звертається увага на невідповідність назви

законопроекту його змісту; розмежування у міжнародній практиці термінів “професійний стандарт” та “професійно-трудоий стандарт”: невизначеність характеру діяльності (трудова, навчальні, інша), яка складає зміст терміну, “вид занять (професія)” у новій ст. 4¹ КЗпП, що ускладнює його розуміння. Також пропонується зміст ч. ч. 7 – 10 (в яких розглядаються питання професійних стандартів та кваліфікаційних характеристик) нової редакції ст. 96 КЗпП перенести до нової ст. 4¹ КЗпП України, що дозволить не дублювати їх у ст. 6 Закону України “Про оплату праці”,

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету ухвалив рішення, що зазначений законопроект не має впливу на показники бюджетів. У разі прийняття відповідного закону він може набирати чинності згідно із законодавством.

Комітет Верховної Ради України з питань інтеграції України з Європейським Союзом визнав його положення такими, що регулюються національним законодавством країн-членів Європейського Союзу та не підпадають під дію міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

Міністерство соціальної політики України підтримує законопроект за умови врахування пропозицій, які стосуються визначення терміну “вид занять (професія)”; затвердження професійних стандартів; норм законопроекту, що стосуються Класифікатора професій та відповідно до яких Класифікатор професій втрачає функцію стандарту, який застосовується у статистичній та кадровій діяльності.

Міністерство освіти і науки України також пропонує низку зауважень до законопроекту в частині приведення норм законопроекту у відповідність з нормами Закону України “Про освіту”, зокрема щодо визначення місця і ролі кваліфікаційних центрів як суб'єктів, уповноважених на присвоєння та/або підтвердження відповідних професійних кваліфікацій; доопрацювання понять “тарифні сітки, тарифні ставки, схеми посадових окладів” з метою уникнення подвійних тлумачень.

Також пропонується:

Абзац сьомий підпункту 1 пункту 1 розділу I законопроекту викласти в такій редакції: “Наявність у особи часткової професійної кваліфікації надає їй право виконувати визначений перелік трудових функцій”.

Абзац дев'ятий підпункту I пункту 1 розділу I виключити.

Доопрацювати абзац тринадцятий та чотирнадцятий підпункту 2 пункту 1 розділу I та абзаци тринадцятий та чотирнадцятий підпункту 1 пункту 2 розділу I законопроекту, які в запропонованій редакції можуть мати різний статус.

Національне агентство кваліфікацій пропонує доручити розробку проекту Закону України “Про національну систему кваліфікацій” та включити до нього та Закону України “Про працю” норми законопроекту.

Національне агентство кваліфікацій категорично не погоджується із запропонованими визначеннями, зокрема з визначенням професії, що складається з кваліфікацій, оскільки кваліфікація особи є здатністю (сукупністю компетентностей) виконувати трудову/професійну діяльність за декількома

професіями чи заняттями. Відповідно не можна погодитись з тезою, що “Класифікатор професій складається з видів занять (професій), які формуються з професійних кваліфікацій”.

Конфедерація роботодавців України не підтримує законопроект та висловлює низку зауважень до термінології законопроекту (вид зайнять (професія), “професійна кваліфікація (повна професійна кваліфікація)», “часткова професійна кваліфікація”), яка не узгоджується з положеннями Закону України “Про освіту”, Методикою розроблення професійних стандартів, затверджених Наказом Міністерства соціальної політики України № 74 від 22.01.2018, міжнародним документам у сфері кваліфікацій та зайнять (Міжнародній стандартній класифікації професій ISCO-08 (International Standard Classification of Occupation ISCO-08, 2012); до змін змісту Класифікатора професій як державного стандарту;

Під час обговорення народні депутати України-члени Комітету зазначили, що слід звернути увагу на назву терміну “вид занять (професія)”. Фактично законодавець прирівнює “вид занять” до “професії”, хоча ці поняття не є ідентичними.

Також не можна погодитись з нормою законопроекту, що окремі професії не потребують наявності у особи повних або часткових кваліфікацій. Таке формулювання, по-перше, містить правову невизначеність щодо переліку таких професій, на що звертають увагу Головне науково-експертне управління та Конфедерація роботодавців України. Будь-яка професійна діяльність потребує кваліфікації. Інша справа, що існують професії, які потребують низького рівня кваліфікації, що співвідносяться з 1-2 рівнями Національної рамки кваліфікацій.

У законопроекті законодавець намагається пов'язати систему оплати праці з кваліфікацією працівника та професійними стандартами. Разом з тим, оплата праці базується на тарифній сітці, яка пов'язана з кваліфікаційними та тарифними розрядами. Натомість професійні стандарти відповідно до Закону України “Про освіту” є затвердженими в установленому порядку вимогами до компетентностей працівників, що слугують основою для формування професійних кваліфікацій, і тому за своїм призначенням не можуть містити прямого зв'язку з оплатою праці.

Важливо підкреслити недоцільність покладання повноважень затвердження професійних стандартів на репрезентативні всеукраїнські об'єднання організацій роботодавців або галузеві (міжгалузеві) ради. З таким підходом також не погоджуються Головне науково-експертне управління Верховної Ради України, Міністерство соціальної політики України, Конфедерація роботодавців України та Національне агентство кваліфікацій. У разі наявності кількох таких репрезентативних всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців в одній сфері може виникнути конфлікт інтересів щодо затвердження професійних стандартів та їх використання.

Потрібно встановити в країні єдині вимоги до розроблення професійних стандартів. Це можливо за умови їх затвердження центральним органом виконавчої влади, до повноважень якого належить формування державної політики у сфері праці, трудових відносин та зайнятості населення. Безумовно,

що розроблення професійних стандартів обов'язково має бути покладено на роботодавців.

Потрібен єдиний підхід до застосування повної професійної кваліфікації та часткової кваліфікації. Так, відповідно до законопроекту “Наявність у особи повної професійної кваліфікації *дозволяє* їй виконувати повний набір трудових функцій в межах виду занять (професії)”. Натомість “Наявність у особи часткової професійної кваліфікації *надає їй право* виконувати трудові функції лише визначеної частини кваліфікації”.

Також з вищезазначеного положення випливає, що у разі відсутності в особи кваліфікації, вона позбавляється права на будь-яку професійну діяльність. Застосування такої норми позбавить багатьох людей можливості виконувати трудові функції, наприклад в сфері самозайнятості. До того ж це положення суперечить нормі законопроекту, яка визначає, що певні види занять (професій) не потребують наявності у особи повних або часткових професійних кваліфікацій.

Враховуючи викладене, а також рішення підкомітету з питань вищої освіти від 21 травня 2020 року підтримати законопроект № 2481 та рекомендувати прийняти його за основу з подальшим доопрацюванням до другого читання з урахуванням пропозицій, зазначених у цьому Рішенні, **Комітет вирішив:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України відповідно до пункту 1 частини першої статті 114 Регламенту Верховної Ради проект Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо кваліфікації, як фактору адаптації та мобільності українця” (реєстр. № 2481 від 21.11.2019), поданий народними депутатами України Третяковою Г.М., Бабаком С.В., Струневичем В.О., Арсенюком О.О., Гривком С.Д., Остапенком А.Д., за наслідками розгляду у першому читанні прийняти за основу з дорученням головному комітету підготувати його до другого читання.

2. Рекомендувати Комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів, визначеному головним, створити спільну з Комітетом з питань освіти, науки та освіти робочу групу для доопрацювання законопроекту реєстр. № 2481 до другого читання.

3. Направити цей висновок Комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів.

Голова Комітету

С.В. Бабак